

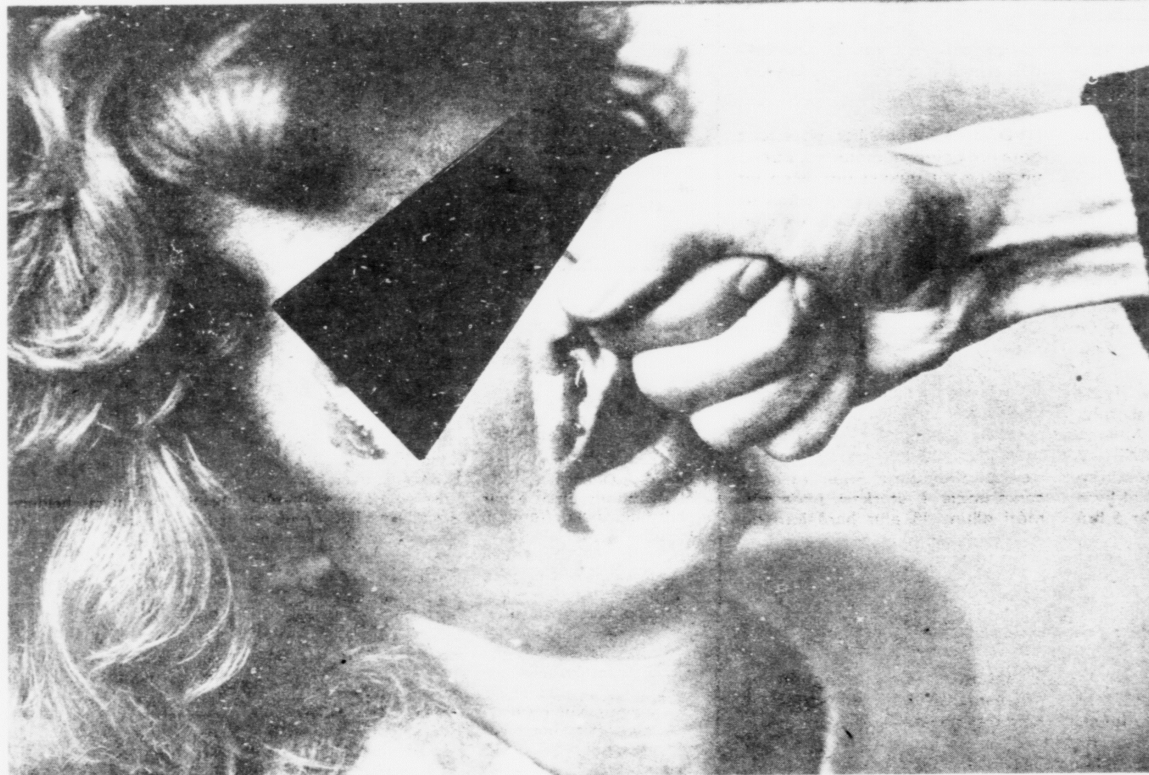
Hetta hendir eisini í føroyskum heimum!

• Ongin tøl finnast. Men kortini kann sigast við vissu, at eisini í Føroyum buka menn konur sínar. Hóast tað ikki er í so stóran og álvarsligan mun sum í londunum uttan um okkum. Ella er tað???

Leygardagur 24. juli 1982

Eftir Høgna Djurhuus

Tilikt verður verri enn so altíð meldað, hóast tað klárt er brot á revsilógið. Nógvar kvinnur bíta tað í seg og góðtaka, at maður teirra gevur teimum ein frammaná.

(Myndin er út íslenska blaðnum Helgarpóstinum)

— Hon bað meg vera hja sær, ta læknin kom. Hon var bangin fyri, hann fór at sias hana.

Rosa Petersen frá Grevinde Danners Stiftelse i Keypmannahavn greiðir frá í Mettustovu í Havn. Tær eru 300, sum uttan samsýning brúka fritíðina til at hjálpa kvinnum, sum eru rýmdar frá manni og heimi. Rýmdar frá tí manni, sum gjørdi liv teirra til eitt helviti. Tær fáa innivist og hjálpa i Grevinde Danner. Har eru tær tryggjar. Ti menn sleppa ikki inn í tað stóra, vakra gamla húsið við Nansensgade.

Kvinnurnar, sum koma til Grevinde Danner, eru so bangnar fyri monnum, at hava tær synir, eldri enn 13 ár, við, tá tær koma, fáa tey, ella hann, ávíst eitt annað stað. Dómið við læknanum sigur nógv.

I trýggjar mánaðir komu 112 kvinnur i Grevinde Danners Stiftelse og bóðu um hjálpa. Tann yngsta var 15. Tann elsta 72.

Her hjá okkum

Frágreiðingarnar hjá Rosu

Petersen um arbeiðið i Grevinde Danners Stiftelse undirstrika bert tað, vit dagliga siggja i dansku blaðunum: maður bukar kvinnuna, hann býr saman við. Viðhvørt er harðskapurin so ráur, at kvinnan doyir. Tey, sum lesa dansk dagblað kenna orðið »hustruvold«.

Og so er tað, spurningurin stingur seg fram: hvussi er vorðið her hjá okkum? bukar føroyski maðurin konuna hjá sær? Vit hava roynt at kanna hetta. Svarið er avgjørt ja. Tosar tú við fólk, so vita tey ofta frá nógvum at siga. Men hvat er slatur og hvat veruleiki?

Vit fara heldur at halda okkum til teir stovnar og einstaklingar, sum i dagliga starvi sínum hava við slíkan harðskap at gera. I vár tók politiið i Havn ein mann og skuldsætti hann fyri at hava tikið kverkratak á kvinnuni, hann húði saman við, hótt hana við knivi og sligið hana.

Slíkt kemur undir yvirgangsmisbrot og i versta lagi manndráp og royndir til tess i yvirlitin hjá fútanum yvir revsilógarbrot. Saman við øðrum brotum av slíkum

slag. So ikki uttan at kanna allar »sakarnar, fæst at vita, hvør kann koma undir hugtakið »hustruvold«. Men tær eru heilt faar, fingi vit upplýst á futaskrivstovu.

Húsarumbul

A politifrágreiðingunum eitur tað »husspetakler«, ella húsarumbul, tá maðurin bukar konuna. Men undir húsarumbul kemur eisini annar ófriður i heimum. Eitt nú, um eitt ball endar i slagsmáli, ella tvey systkin fara upp at berjast.

Niclas Akraberg Poulsen á politistøðini i Havn sigur, at tað er i mesta lagi eina ferð um vikuna i miðal, at politiið verður boðsent i samband við húsarumbul. Men i flestu forum er bert talan um tvídratt, ikki harðskap. Politiið tosar fólkini til rættis og tað eydnast yvirhøvur. Mætir politiið hinvegin, at tvídratturin kann enda við harðskapi, til dømis, tá brennivín er uppi i, sum tað aloftast er, verður maðurin tikin við á stöðina.

Niclas Akraberg Poulsen er tó visur i, at húsarumbul

verri enn so altíð endar við, at ringt verður eftir politinum.

— Tað er givið, at tað hendir nógv av hasum slagnum, sum vit slettis ikki vita um.

Á skaðastovuna

Ein kanning, sum bleiv gjørd á skaðastovuni á Borgarspitálanum i Reykjavík i 1979, visti tað óhugnaliga úrslit, at av teimum 1179 fólkunum, sum komu á skaðastovuna tað árið, vóru 62 kvinnur, sum maðurin hevði bukað.

I Føroyum er ongin slík kanning gjørd. Tvær skaðastovur eru i Føroyum, á Landsjúkrahúsinum og Klaksvíkar Sjúkrahúsi.

Jan Jespersen, lækni á Landsjúkrahúsinum, hevur i 6 ár arbeiðt á skaðastovuni har. Hann mintist bara eftir einum dømi um, at kvinna kom á skaðastovuna og segði, at maðurin hevði sligið seg. Jan Jespersen hevur eisini starvast á skaðastovu i Danmark. Har er tilikt vanlig. Men her hendir tað so sjaldan, at ein heftir seg ikki við tað. Tað hevur ikki fingið læknarnar at hugsa sum so: her er okkurt galið á vási. Vit

mugu hava eyga við hesum her.

Jákup Petersen, lækni á Klaksvíkar Sjúkrahúsi, sigur, at hetta fyrirbrigdi er vanligari i Føroyum enn hann hevði varhugað av, áðrenn hann byrjaði at arbeiða i sjúkrahúsverkinum. Tey tvey árin, hann hevur arbeiðt á skaðastovuni i Klaksvík, eru kvinnur komnar hagar, eftir at maðurin hevur sligið tær. Tað vanligasta er, at tær eru slignar i hevðið. Ongin hevur kortini verið i livvanda.

Ikki allar siga, hvør orsök in til snuddirnar er. Jákup Petersen sigur, at hann i onkrum fori hevur havt illgruna um orsøkina, uttan tó at fáa hann váttaðan.

Tað vil siga, at tað eisini her, sum i øðrum londum, kemur fyri, at kvinnan sigur seg hava dottið ella gingið á eina hurð, hóast sannleikin er ein heilt annar.

Solveig Bærendsen, sosialráðgevi á Tveroyri, veit um nakað tað sama at siga. Ofta merkir ein og sær, at ein kvinna liður undir harðskapi i hjúnabandinum. Men tær

siga onki.

Bæði Solveig Bærendsen og Marjun Sigurðsdóttir i Havn hava starvast sum sosialráðgevar i nökur ár. Hvergin ívast i, at »hustruvold« finst i Føroyum eisini. Tað er serliga, tá fólk fara hvørt frá øðrum, at harðskapurin ger vart við seg.

Marjun Sigurðsdóttir sigur seg vita um kvinnur, sum bliva verandi i hjúnabandinum, hóast tað er vanaligt og harðskapurin nógvur, ti tær hava onga aðra staðni at fara.

Niðurstøðan av tí, vit komu til eftir at hava tosað við fólk sum i arbeiði sínum fáa kunnleika til harðskap móti kvinnum, er tann, at hetta er i Føroyum. Bæði psykiskur og fysiskur harðskapur. Og tað er meira enn vit vita um. Ti oftast roynir kvinnan at halda tætt um ta viðførd, hon fær i heimi sínum. Sum Solveig Bærendsen sigur: hon bitur nógv i seg fyri ikki at gera størri gølu burtur úr enn hon kundi gjørt i slíkum fori.

Ellu sum Rosa Petersen sigur: hon torir ikki, ella vil ikki, melda mannin, ti hett elskar hann kortini!